

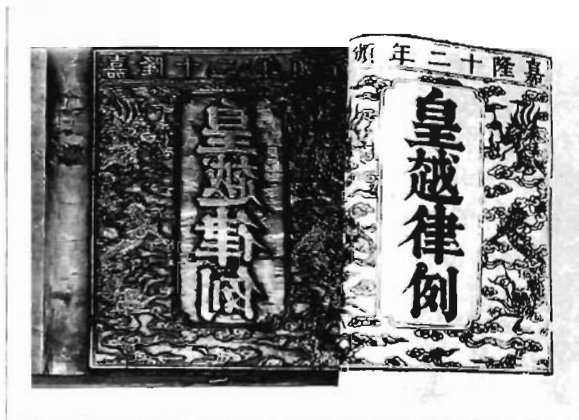
MỘC BẢN TRIỀU NGUYỄN - DI SẢN TƯ LIỆU THẾ GIỚI ĐẦU TIÊN CỦA VIỆT NAM

■ TS. VŨ THỊ MINH HƯƠNG(*)

Tháng bảy vừa qua, Tổng Giám đốc UNESCO Koichiro Matsuura đã thông báo kết quả lựa chọn những hồ sơ đề cử danh hiệu Di sản tư liệu thế giới năm 2009. Sau 4 ngày làm việc (từ ngày 28-31/7/2009) tại Bridgetown (Barbados), 35 Di sản tư liệu có giá trị đặc biệt đã được nhóm chuyên gia ủy ban Tư vấn quốc tế thuộc Chương trình Ký ức thế giới của UNESCO xem xét, đánh giá và công nhận được bổ sung vào Danh mục di sản thuộc Chương trình Ký ức thế giới của UNESCO. Lần đầu tiên Việt Nam được vào danh mục này, đó là sưu tập tài liệu Mộc bản triều Nguyễn với khối lượng gồm 34.555 tấm hiện bảo quản tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia IV thuộc Cục Văn thư và Lưu trữ nhà nước.

Tài liệu Mộc bản triều Nguyễn là những bản gỗ cây thị và cây nha đồng trên đó khắc chữ ngược (âm bản) dùng để in sách viết bằng chữ Hán và chữ Nôm vào cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX. Mộc bản chứa đựng nhiều nội dung phong phú vừa có ý nghĩa lịch sử vừa có giá trị nghệ thuật điêu khắc và văn hóa Việt Nam.

(*) *Cục trưởng Cục Văn thư và Lưu trữ nhà nước, Bộ Nội vụ*

Mộc bản và bản dập cuốn Hoàng Việt luật lệ

Nội dung của tài liệu Mộc bản gồm các lĩnh vực sau:

1. Về lịch sử có 30 bộ sách (gồm 836 quyển), trong đó có nhiều bộ sách có giá trị như Đại Việt sử ký toàn thư, Đại Nam thực lục, Khâm định Việt sử thông giám cương mục.v.v... là những tài liệu ghi chép về lịch sử Việt Nam từ thời Hùng Vương dựng nước đến triều Nguyễn;
2. Về địa lý có 2 bộ (gồm 20 quyển), trong đó có Đại Nam nhất thống chí, Hoàng thành nội ghi chép về địa lý đã thống nhất ở Việt Nam và ghi chép về Hoàng thành Huế;
3. Về chính trị xã hội có 5 bộ (gồm 16 quyển), trong đó có bộ sách rất có giá trị như

Lịch triều sách lược ghi chép về sách lược của các triều đại phong kiến Việt Nam;

4. Về quân sự có 5 bộ (gồm 151 quyển), trong đó có bộ sách rất có giá trị như Khâm định tiểu bình nghịch phi phương lược chính biên ghi chép về tiểu trừ phi ở Bắc Kỳ, Nam Kỳ, Bình Thuận và một vài nơi khác;

5. Về điển chế pháp luật có 12 bộ (gồm 500 quyển), trong đó có những bộ sách rất có giá trị như Hoàng Việt luật lệ thường gọi là bộ Luật Gia Long và Khâm định Đại Nam hội điển sử lệ ghi chép về điển chế và pháp luật triều Nguyễn;

6. Về văn hóa – giáo dục có 31 bộ (gồm 93 quyển), trong đó có những bộ sách rất có giá trị như Quốc triều Hương khoa lục, Quốc triều đăng khoa lục ghi chép về những nhân vật đỗ cử nhân và tiến sĩ triều Nguyễn;

7. Về tư tưởng triết học – tôn giáo có 13 bộ (gồm 22 quyển), trong đó có những bộ sách rất có giá trị như Dịch kinh đại toàn, Đại học tân ước, Luật ngữ tân ước là những bộ sách viết về phương pháp tiếp cận kinh điển Nho gia;

8. Về văn thơ có 39 bộ (gồm 265 quyển), trong đó có những bộ sách rất có giá trị như Bạch Vân am thi tập chép thơ của nhà triết học Nguyễn Bình Khiêm (1491–1585); Danh thi hợp tuyển chép thơ của các nhà thơ nổi tiếng ở Việt Nam; Ngự chế lịch đại đế vương thi tập và Thánh chế thi tập chép thơ của các bậc đế vương Việt Nam;

9. Về ngôn ngữ văn tự có 14 bộ (gồm 50 quyển), trong đó có những bộ sách rất có giá trị như Tam thiên tự là sách dạy học chữ Hán; Luận ngữ thích nghĩa ca là sách giải nghĩa Luận ngữ bằng chữ Nôm; Triện thư sách chép chữ triện...

Đây là những giá trị nội dung vô cùng quý giá của tài liệu Mộc bản đối với việc nghiên cứu về lịch sử văn hóa, giáo dục, tư pháp, quân sự,

tư tưởng... của Việt Nam. Tính độc đáo của những tấm gỗ khắc chữ Hán Nôm thời Nguyễn là những minh chứng cho sự phát triển nghệ thuật điêu khắc của các nghệ nhân Việt Nam còn lưu giữ được đến ngày nay. Với những giá trị đặc biệt trên, tài liệu Mộc bản triều Nguyễn là những tư liệu rất có giá trị trong việc nghiên cứu về lịch sử triều Nguyễn nói riêng và lịch sử Việt Nam nói chung.

Nhận thức được giá trị của khối tài liệu Mộc bản triều Nguyễn, trong những năm qua, Bộ Nội vụ và các ngành hữu quan đã đầu tư kinh phí để bảo quản và phát huy giá trị của khối tài liệu này. Cụ thể, đã đầu tư xây dựng kho lưu trữ chuyên dụng để bảo quản, chỉnh lý sắp xếp các bản dập và bản gốc, tiến hành số hóa và xây dựng phần mềm để quản lý và phục vụ khai thác và đã cho biên tập, xuất bản sách Mộc bản triều Nguyễn–Đề mục tổng quan để giới thiệu toàn bộ khối tài liệu Mộc bản với độc giả trong nước và quốc tế...

Kho lưu trữ chuyên dụng bảo quản tài liệu Mộc bản triều Nguyễn

Trong thời gian tới, Bộ Nội vụ có kế hoạch cụ thể tăng cường bảo vệ và phát huy giá trị của Di sản tư liệu Mộc bản, phục vụ cho sự nghiệp xây dựng đất nước và bảo vệ chủ quyền, lãnh thổ của Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa □